

Flere års tab af eksportperformance er bremset op

Danmarks samlede vareeksport performer ikke lige så godt som i 2000, når den sammenlignes med eksporten fra vores nærmeste konkurrenter fra eurolandene. Der er betydelig forskel på tværs af produkter. Tabet af eksportperformance er dog bremset op, og de seneste år har budt på fremgang inden for særligt industriprodukter, selvom pilen peger lidt ned igen i 2015. Dette viser, at forbedringer af konkurrenceevnen har en positiv effekt på eksporten, og at det er vigtigt at fortsætte ad det spor.

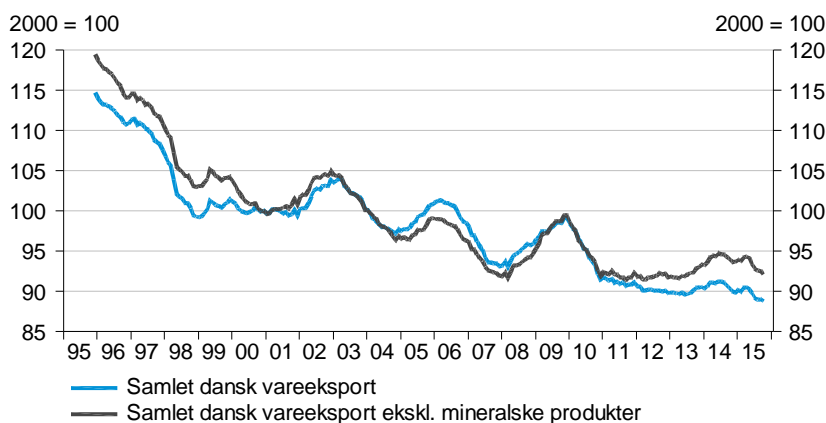
Af seniorchefkonsulent Allan Sørensen, als@di.dk, 3377 3912

Vi har tabt markedsandele til vores europæiske konkurrenter

Dansk vareeksport har igennem en længere periode tabt terræn i forhold til vores konkurrenter fra eurolandene.

Danmarks eksporterformance forringet siden 1995

Dansk vareeksport ift. euro-landenes vareeksport

Anm.: Euro-landene indeholder kun de 12 oprindelige deltagerlande
Kilde: Eurostat (Comext), sidste obs. oktober 2015

Vores vareeksport er siden midten af 1990'erne steget mindre end eurolandenes, hvilket betyder, at vi har tabt eksportperformance og markedsandele til vores europæiske konkurrenter. Tabet af eksportperformance er dog bremset op i de senere år og har ligget på et forholdsvist konstant niveau siden 2011.

Der er betydelige forskelle på, hvordan vores eksportperformance har udviklet sig på tværs af produkter. Ser man bort fra mineralske produkter, har vi stadig tabt eksportperformance siden 1995, men der er en tendens til, at vi har genvundet eksportperformance i de seneste år.¹

Eksportperformance på hovedprodukter

Ændring fra 2000 til 2014

	Pct.
Brændsel og andre mineralske produkter	-58,4
Optiske og måle instrumenter mv.	-35,5
Møbler, lamper mv.	-28,1
Plastvarer	-27,3
Føde-, og drikkevarer samt landbrugsprodukter	-27,0
Pharmaceutiske produkter	-21,8
Træ, papir og varer deraf	-17,8
Møbler, lamper og legetøj	-15,3
Læder, rå huder og varer deraf	-12,5
Transportmidler	-9,5
Metal og varer deraf	-0,5
Sten, ler og glas	0,0
Maskiner og apparater (ej elektriske)	7,8
Smykker	12,6
Beklædning, tekstilvarer, fodtøj mv.	16,6
Kemiske artikler (ekskl. pharmaceutiske produkter)	16,9
Elektriske maskiner og apparater	17,8
Pelsskind og kunstigt pelsskind samt varer deraf	57,7
Legetøj, spil og sportsartikler	157,7
Samlet vareeksport	-10,5

Kilde: Eurostat (Comext) og DI

Forbedret eksportperformance inden for legetøj, pels og beklædning.

Forringet eksportperformance inden for fødevarer, møbler og medicin

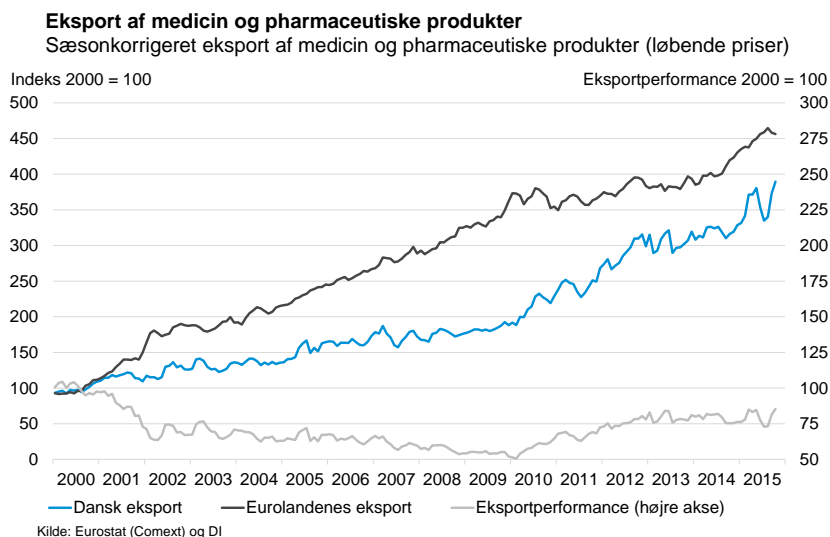
Siden årtusindeskiftet har vi vundet eksportperformance inden for eksempelvis legetøj, pelsskind, elektriske apparater og beklædning, da den danske eksport her er steget mere end i eurolandene. Omvendt har vi tabt eksportperformance inden for eksempelvis brændsel, møbler, fødevarer, plastvarer og pharmaceutiske produkter.

Eksportperformance inden for medicin

Når man ser på de seneste års udvikling i dansk eksport, så har eksporten af medicin været en af de største danske succeshistorier. I 2014 eksporterede vi medicin og pharmaceutiske produkter for næsten 75 mia. kr. Dette svarer til næsten 12 pct. af Danmarks samlede vareeksport.

¹ Produktionen og salget af brændsel og mineralske produkter er betinget af indvindingen af ressourcerne fra undergrunden, og dermed afhænger eksporten af disse primært af de tilgængelige ressourcer. Man skal derfor være varsom med at inkludere disse, når man sammenligner eksporten med udlandet.

Siden 2000 er eksporten af medicin blevet mere end tre-doblet (opgjort i løbende priser) og er dermed steget væsentlig mere end den samlede vareeksport. Men i denne periode har vi faktisk tabt markedsandele til vores konkurrenter fra eurolandene, da deres eksport af medicin er steget mere end vores.

Den samlede danske medicinaleksport tabte især eksportperformance frem til 2010. I løbet af de seneste 5-6 år har vi genvundet eksportperformance, da dansk medicinaleksport er vokset hurtigere end eurolandenes eksport. Medicinalindustriens eksportmuligheder afhænger i høj grad af adgangen til kvalificeret arbejdskraft og forskning i nye lægemidler, mens lønindholdet fylder mindre i denne branche i forhold til mange andre brancher.

Dansk eksport klarer sig bedre gennem kriser

Eksportperformance er påvirket af produktsammensætningen

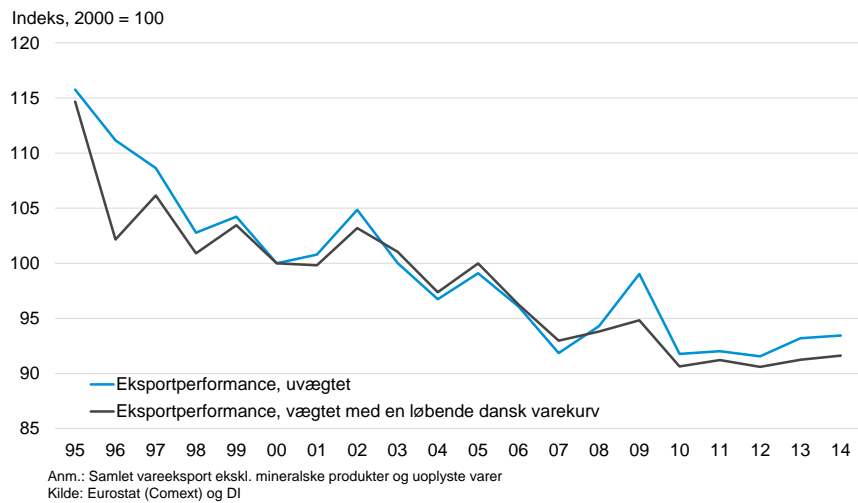
Den danske produktsammensætning betyder, at vi typisk vinder markedsandele i krisetider. Dette skyldes, at vi har en relativ stor eksport af f.eks. fødevarer og medicin, som udvikler sig mere stabilt over et konjunkturforløb end f.eks. biler og elektronikvarer, hvor efterspørgslen kan falde kraftigt i krisetider. Derfor tilbageerobrede vi markedsandele i kølvandet på både IT-krisen og Finanskrisen.

Fødevarer og medicin er mere stabile produkter

Fødevarer og medicin fylder dobbelt så meget i dansk eksport som i eurolandenes eksport, og disse produktgrupper har været en medvirkende årsag til vores forbedrede eksportperformance i 2009. Dette til trods for, at vi isoleret set har tabt eksportperformance på disse to varegrupper. Ved at give medicin, fødevarer og andre varer samme vægt i den udenlandske eksportfordeling som i Danmark, elimineres de effekter, der alene er resultatet af en anderledes produktsammensætning.

Eksportperformance afhænger af produktsammensætningen

Eksportperformance vægtet efter dansk varesammensætning

Sammenlignelig varekurv fjerner kriseeffekten

Inden for en sammenlignelig varekurv forsvinder finanskrisens gavnlige effekt på den danske eksportperformance. Dog viser eksporten inden for en sammenlignelig varekurv den samme overordnede udvikling med et længere forløb med tab af eksportperformance, som er bremset op og vendt til en svag forbedring i de seneste år.

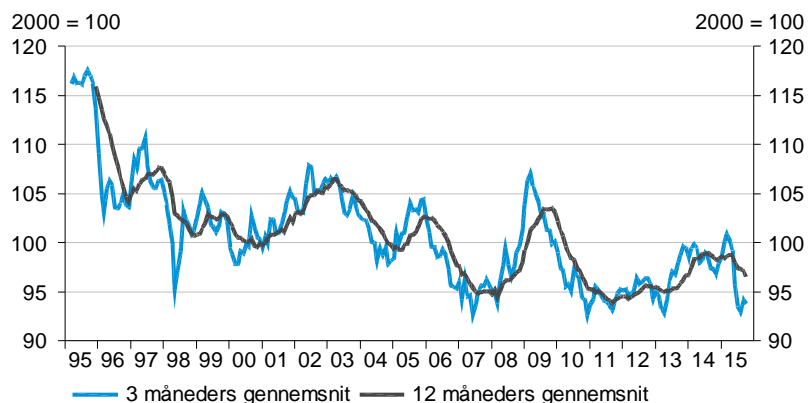
Industrien klarer sig bedre

Industriens eksportperformance er i bedring

Fokuseres der alene på industriprodukter, så har vi genvundet eksportperformance i de seneste 4-5 år. Udviklingen i løbet af 2015 giver dog anledning til bekymring, da vores eksportperformance i et tre måneders gennemsnit er aftaget til samme niveau som i 2011.

Eksportperformance: Hele verden

Dansk eksport af industriprodukter ift. Euro-landenes eksport

Bekymrende udvikling i 2015

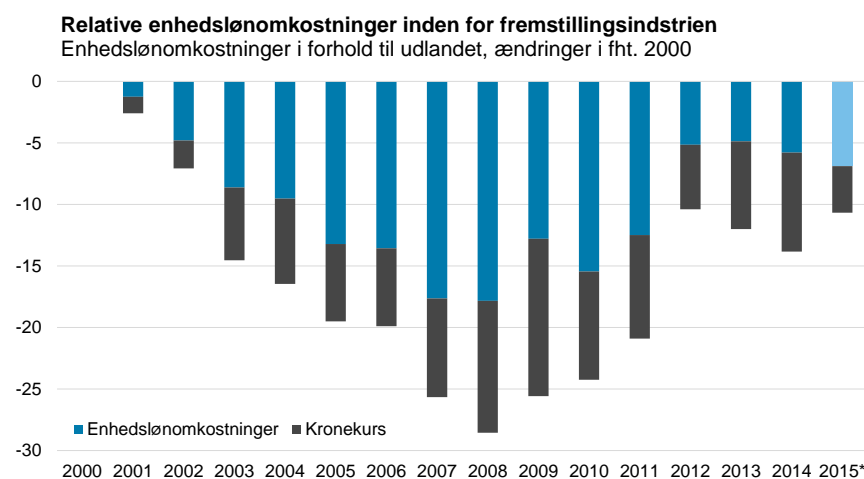
I perioden fra medio 2013 til medio 2015 havde vi en ekstraordinær stor industrieksporten til Tyskland. I det omfang at industrieksporten i de foregående år kun var midlertidigt stor, da betyder det, at en del af forbedringen i vores eksportperformance

frem til starten af 2015 falder bort igen. Hvis eksporten omvendt genrejser sig hurtigt, så giver det tilsvarende anledning til, at vi generobrer eksportperformance.

Fremstillingsvirksomhedernes konkurrenceevne er blevet forbedret

Siden finanskrisen er det lykkedes de danske fremstillingsvirksomheder at forbedre lønkonkurrenceevnen i forhold til udlandet. Forbedringerne bør give anledning til, at industrien genfinder eksportperformance.

Fra 2008 til 2012 faldt enhedslønomkostningerne og kronekursen blev svækket relativt til udlandet, hvilket styrkede vores lønkonkurrenceevne. I 2013 og 2014 er konkurrenceevnen dog blev svækket lidt igen, men lønkonkurrenceevnen har det fortsat bedre end i 2008. I 2015 kommer der et positivt bidrag til lønkonkurrenceevnen fra valutakurserne, mens de foreløbige tal for enhedslønomkostningerne tyder på en forringelse som følge af en relativt svag produktivitetsvækst i 2015.

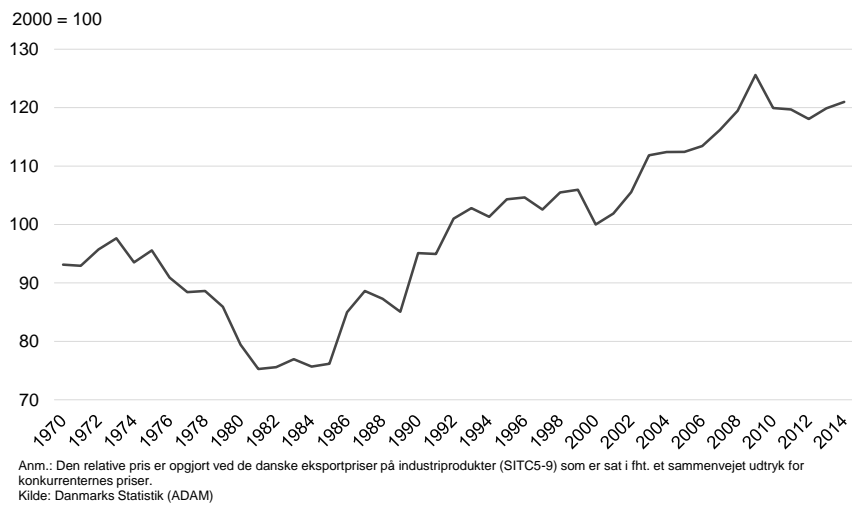

* Enhedslønomkostningerne i 2015 er estimeret ud fra de tilgængelige data frem til 3. kvartal 2015
 Anm.: Udlandet består af følgende lande: Belgien, Tjekkiet, Tyskland, Irland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Ungarn, Holland, Østrig, Polen, Portugal, Finland, Sverige, Storbritannien, Norge og USA. Landene er vejlet sammen med kronekursvægte fra 2014, landene dækker 81,7 procent af landene i den samlede effektive kronekurs.
 Kilde: Eurostat, Danmarks Nationalbank og DI-beregninger

Vores priser er faldet relativt til udlandet

I takt med at fremstillingsvirksomhederne har fået forbedret deres konkurrenceevne relativt til udlandet, er prisen på danske industriprodukter faldet en anelse relativt til konkurrenternes priser. Forbedringer af konkurrenceevnen gør det muligt at reducere priserne relativt til konkurrenterne, og derved bliver det nemmere at vinde nye eksportordrer på de internationale markeder.

Prisen på danske industriprodukter er faldet relativt i pris Prisen på eksport af industriprodukter i fht. konkurrenter

Lavere lønstigningstakt forbedrer konkurrenceevnen

Sammenhæng mellem konkurrenceevne og eksport

Der er en sammenhæng mellem udviklingen i konkurrenceevnen og eksporten. Lavere lønstigninger styrker konkurrenceevnen, hvilket trækker mere gang i eksporten og beskæftigelsen.

DI har lavet en række beregninger af effekten af en ét pct.point lavere lønstigning i Danmark end i udlandet. Beregningerne viser et løft i eksporten på 0,3-0,4 pct. efter tre år, mens beskæftigelsen stiger med mellem 4.300 og 5.100 personer.

De seneste års forbedringer af lønkonkurrenceevnen bør altså føre til øget eksport og beskæftigelse. Den seneste udvikling i vores eksportperformance inden for industriprodukter viser, at vores eksport er steget hurtigere end blandt vores europæiske konkurrenter. Og siden 1. kvartal 2013 har der igen været fremgang i industribeskæftigelsen, som er steget med ca. 5.000 personer.

Vores stigende eksportperformance inden for industriprodukter samt den stigende industribeskæftigelse tyder altså på, at vi begynder at se de første positive effekter fra en forbedret konkurrenceevne kombineret med øget vækst på eksportmarkederne. Yderligere forbedringer af konkurrenceevnen vil trække endnu mere gang i dansk eksport og beskæftigelse, hvilket er afgørende for at løfte væksten i dansk økonomi – særligt i lyset af den seneste tilbagegang i vores eksportperformance igennem 2015.

Effekten af lavere lønstigningstakt

DI har lavet en række beregninger af effekten af en ét pct.point lavere lønstigning i Danmark end i udlandet i 2016. Beregningerne

viser et løft i eksporten på 0,3-0,4 pct. efter tre år, mens beskæftigelsen stiger med mellem 4.300 og 5.100 personer og BNP øges med 0,1-0,2 pct.²

Effekterne af lavere lønstigninger i 2016 er størst ved en permanent lavere løn, hvor den stigende beskæftigelse ikke slår ud i højere lønstigninger i de efterfølgende år, da dette vil styrke lønkonkurrenceevnen mest. Ved en permanent lavere løn stiger beskæftigelsen med 5.100 efter tre år, mens en midlertidig lavere lønstigning fører til en øget beskæftigelse på 4.300 efter tre år.

Den øgede beskæftigelse styrker forbruget, men samtidig vil lønnedgangen reducere de disponible indkomster, hvilket trækker den anden vej. Samlet set er forbruget næsten uændret. BNP stiger dermed ikke lige så meget, som eksporten øges.

Effekten af 1 pct. lavere lønstigning i 2016

Lønstød på ADAM-model, afvigelse fra baselineforløb

	Normale priselasticiteter fra ADAM-modellen				Forhøjede priselasticiteter svarende til DREAM-modellen
	2016	2017	2018	2019	2019
Midlertidig lavere lønstigning med efterfølgende løntilpasning					
Lønniveau	-1,0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,5
BNP, faste priser	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3
- Eksport	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5
Beskæftigelse, 1000 personer	1,9	3,5	4,2	4,3	8,5
Midlertidig lavere lønstigning uden efterfølgende løntilpasning					
Lønniveau	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
BNP, faste priser	0,1	0,2	0,2	0,2	0,4
- Eksport	0,2	0,2	0,3	0,4	0,7
Beskæftigelse, 1000 personer	1,9	3,7	4,7	5,1	11,3

Kilde: DI-beregninger på Danmarks Statistiks ADAM-model

Effekten af lavere lønstigninger kan vise sig at være endnu større end beregningerne på ADAM-modellen umiddelbart giver anledning til. Finansministeriet har i fremskrivninger på ADAM-modellen ofte benyttet højere priselasticiteter, der svarer til eksportpriselasticiteten i DREAM-modellen.³ De øgede priselasticiteter gør, at

² Effekterne er analyseret ved standardkørsler på ADAM-modellen. Der er stødt til den gennemsnitlige timeløn i industrien. Stødet udføres både med en midlertidig og en permanent effekt af den lavere lønstigning. Ved den midlertidige effekt tillades det, at lønniveauet tilpasser sig i takt med, at beskæftigelsen stiger og dermed presser lønnen op igen. Ved den permanente effekt antages det, at den lavere lønstigning i startåret ikke indhentes i takt med, at beskæftigelsen stiger.

³ Konkret har de justeret den langsigtede eksportpriselasticitet for industrivarer fra -2 til -5, og skaleret både lang- og kortsigts priselasticiteterne på import og eksport i ADAM-modellen med samme faktor. En priselasticitet på -5 svarer til priselasticiteten i DREAM modellen. Metoden benyttes i Finansministeriet. Se "Regneprincipper og modelanvendelse i Finansministeriet", "Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 146 (Januar 2013)" og "Svar på finansudvalgets spørgsmål nr. 36 (februar 2012)". Jf. notatet "Regneprincipper og modelanvendelse i Finansministeriet". Heraf fremgår blandt andet, at "ADAM-modellen i sin nuværende form har en relativt langsom tilpasning til ligevægt på arbejdsmarkedet sammenlignet med andre inden- og udenlandske makromodeller og i forhold til små makromodeller.

eksporten og importen reagerer kraftigere på ændringer i prisen. Med andre ord bliver effekterne af forbedringer af konkurrenceevnen større. Med disse antagelser bliver effekten på BNP, eksport og beskæftigelse næsten dobbelt så store.

På langt sigt kan en forbedret konkurrenceevne ikke øge beskæftigelsen. Det kræver et løft i arbejdsudbuddet.